

13

MEDI AMBIENT⁹³

RESUM

Amb relació a l'ordenació del territori cal destacar que el Pla territorial d'Eivissa i Formentera fou aprovat definitivament pel Ple del Consell Insular el 21 de març de 2005.

Quant a les reserves d'aigua i pel que fa a l'evolució interanual, s'ha d'esmentar el retrocés del 4,5% respecte de l'any anterior a Menorca, mentre que a Mallorca és del 1,66%. Per contra, a Eivissa la variació interanual comporta un augment del 8,09%. D'altra banda, crida l'atenció la caiguda del global de l'energia de règim especial, fet que s'explica pel retrocés en l'energia obtinguda provinent de la incineració, entre d'altres coses per l'aturada que la central de Son Reus va fer el mes de novembre (l'any anterior no la va fer). Cal destacar l'augment de les energies renovables a totes les illes. Pel que fa a l'altra energia renovable, l'èolica, és produïda íntegrament al parc des Milà, a Menorca, que començà a funcionar el 2004. També cal destacar que el Consell de Govern de les Illes Balears, en la sessió del 21 de gener del 2005, va aprovar la revisió del Pla director sectorial energètic de les Illes Balears (aprovat pel Decret 58/2001, de 6 d'abril). Amb referència als residus, és important l'augment de la recollida selectiva tant a Mallorca com a Menorca. Quant a les aigües residuals, a Mallorca s'ha produït un augment del 3,8% respecte del 2004; a Menorca, un descens de l'1,7%, i a Eivissa i Formentera, un augment del 13,9%. Pel que fa a la neteja del litoral, la variació interanual és de 24.777 quilograms menys que el 2004, any que es recolliren 231.535 quilograms de fems, la qual cosa representa un descens del 10,7%. La causa la podem trobar en la menor presència de plàstics el 2005 respecte de l'any anterior.

En l'apartat del patrimoni natural, cal esmentar que l'any 2005 va continuar la campanya de control de la processonària del pi, concentrada sobretot a les illes de Mallorca i Menorca. Quant als incendis forestals, el nombre ha disminuït per comparació al 2004, encara que ha augmentat la superfície afectada.

D'altra banda, és important assenyalar que s'ha publicat la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental, la qual té per objecte establir el règim jurídic general per a la declaració, la protecció, la conservació, la restauració, la millora i la gestió adequada dels espais de rellevància ambiental de les Illes Balears. Així mateix, convé fer al·lusió a l'Acord del Consell de Govern de 18 de març per iniciar el procediment d'elaboració del Pla d'ordenació dels recursos naturals (PORN) de la serra de Tramuntana.

Amb relació a l'agenda local 21 encara no han començat a implantar-la els municipis següents: Andratx, Deià, Fornalutx, Sant Josep de sa Talaia i Valldemossa.

13.1.

EL TERRITORI

La fita més important des del punt de vista de l'ordenació territorial a les Illes Balears al llarg de l'any 2005 ha estat el Pla territorial d'Eivissa i Formentera, que va ser aprovat definitivament pel Ple del Consell Insular el 21 de març de 2005, i que es publicà en el *Butlletí de les Illes Balears* núm. 50, de 31 de març del mateix any.⁹⁴

El Pla territorial insular (PTI), seguint la Carta europea d'ordenació del territori, es planteja com a objectius globals els següents:

- a) El desenvolupament socioeconòmic equilibrat.
- b) La millora de la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes.
- c) La gestió responsable dels recursos naturals i la protecció del medi ambient.
- d) L'ús racional del territori.

Segons les Directrius d'ordenació territorial, el PTI ordena el seu àmbit territorial atenent les especials característiques de cada zona i seguint els criteris següents:

93. Els quadres i els gràfics d'aquest apartat es poden consultar en l'annex estadístic.

94. El lector pot complementar aquesta informació amb la referida al Pla territorial de Mallorca en la *Memòria del CES 2004*, p. 269-272.

- a) L'equilibri interterritorial.
- b) La coordinació supramunicipal entre els ajuntaments.
- c) La promoció del patrimoni natural i de les activitats agràries.
- d) La reconversió territorial i l'estructuració dels processos de desenvolupament urbà.
- e) La incorporació i la previsió de l'estructura territorial d'ambdues illes d'acord amb els instruments d'ordenació territorial i el Pla hidrològic de les Illes Balears.

El Pla, d'acord amb la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial, i en el marc socioeconòmic actual, té com a objectius generals els següents:

- a) Mantenir l'equilibri paisatgístic per assegurar la conservació dels valors ambientals.
- b) Revalorar els espais naturals.
- c) Potenciar els elements territorials propis.
- d) Ordenar el creixement urbanístic.
- e) Mantenir de manera estable el nombre de places turístiques.
- f) Millorar les infraestructures turístiques amb vista a augmentar la qualitat global de l'oferta.
- g) Revalorar els atractius culturals de les Illes i posar-ne de relleu el patrimoni arqueològic, monumental i etnològic.

En aquest sentit, el PTI conté les determinacions d'àmbit supramunicipal següents:

- a) Fer la diagnosi territorial de l'àrea.
- b) Estudiar les possibilitats de desenvolupament socioeconòmic de les distintes àrees amb característiques homogènies i determinar d'objectius.
- c) Establir sostres màxims de creixement per a cada ús i distribució espacial.
- d) Senyalitzar els espais naturals o de les àrees de protecció de construccions o de llocs d'interès historicoartístic.
- e) Definir els sòls d'ús agrícola o forestal d'especial interès.
- f) Fixar els criteris específics per a la redacció dels plans directors sectorials que correspongui aprovar als consells insulars.
- g) Ubicar els equipaments d'interès supramunicipal.
- h) Ubicar i fixar les característiques de les grans infraestructures.
- i) Indicar els serveis que es puguin o que s'hagin de crear per a la utilització comuna dels municipis.
- j) Establir criteris per a l'ordenació de terrenys confrontants de diferents municipis.
- k) Definir mesures encaminades a la consecució dels objectius fixats en les Directrius d'ordenació territorial i en el mateix Pla.

- l) Criteris bàsics relatius a l'ús sostenible dels recursos naturals.

Amb caràcter general, el Pla territorial estableix les característiques bàsiques de l'ordenació de l'illa d'Eivissa:

1. Tenir en compte la centralitat bàsica que el nucli de la vila representa en el conjunt d'ambdues illes, i també les centralitats secundàries que respecte de la seva àrea funcional signifiquen els nuclis de Sant Antoni de Portmany i Santa Eulària des Riu, i preveure la millora de la interconnexió viària.
2. Arbitrar mesures per adequar les grans infraestructures d'accés, que constitueixen els ports d'Eivissa i de Sant Antoni de Portmany i l'aeroport.
3. Fomentar la reconversió i la millora de la imatge urbana i els serveis dels grans nuclis de residència estable i el manteniment i la conservació de les característiques dels petits nuclis tradicionals.
4. Preveure la consolidació com a zones urbanes estructurades dels nuclis turístics tradicionals, i arbitrar les mesures oportunes per mantenir les característiques pròpies dels assentaments on aquesta evolució no s'ha donat.
5. Intentar compaginar la possibilitat d'implantar usos residencials en sòl rústic que la legislació vigent permet amb la necessitat de potenciar el manteniment dels treballs agrícoles tradicionals.

6. Establir per a la zona des Amunts mesures que ajudin a incorporar-la al desenvolupament socioeconòmic de la resta de l'illa.

Amb caràcter general, el Pla estableix les determinacions per a l'ordenació de l'illa de Formentera:

1. Cercar l'equilibri entre la consecució d'un grau adequat de desenvolupament econòmic i social i el manteniment i la conservació d'un medi natural que constitueix l'actiu més important de l'illa.
2. Adequar-ne la infraestructura portuària i viària als condicionaments específics que deriven de la singularitat dels trànsits que suporten.
3. Preveure la solució dels problemes de trànsit en la temporada punta que el traçat viari dels nuclis des Pujols, Sant Francesc, Sant Ferran i el Pilar planteja.
4. Preveure la consolidació del teixit urbà del nucli des Pujols.
5. Tenir en compte les singularitats bàsiques que diferencien la seva oferta turística de la de la resta de destinacions turístiques tradicionals.
6. Establir limitacions per al creixement residencial en disseminat.
7. Definir mesures de conservació específica per a les zones de sa Pujada, a la Mola, i del cap de Barbaria.

13.2.

ELS ALTRES RECURSOS NATURALS

Igualment que hem fet en les memòries del CES dels anys 2003 i 2004, en aquest subapartat analitzam l'aigua i l'energia.

13.2.1. L'AIGUA

Cal indicar que les reserves al començament del 2006 han augmentat sensiblement les que hi havia al final del 2005, sobretot a Mallorca i a Eivissa, per causa d'un hivern més humit del que és habitual. (Vegeu el gràfic A I-16.)

Pel que fa a l'evolució interanual, cal destacar el retrocés a Menorca del 4,5% respecte de l'any anterior, mentre que a Mallorca és de l'1,66%. Per contra, a Eivissa la variació interanual és d'un augment del 8,09%. (Vegeu el gràfic A I-17.)

13.2.2. L'ENERGIA⁹⁵

Les dades d'obtenció d'energia de règim especial a les Balears l'any 2005 es pot consultar en el quadre A I-35.

La caiguda del global de l'energia de règim especial s'explica pel retrocés en l'energia obtinguda provinent de la incineració, entre d'altres coses per l'aturada que la central de Son Reus va fer el mes de novembre (l'any anterior no la va fer). Cal tenir en compte que l'energia obtinguda

per aquesta via representa el 92,65% del total de l'energia de règim especial.

Cal destacar l'augment de les energies renovables a totes les illes, la qual cosa es pot constatar en el gràfic A I-18.

Pel que fa a l'altra energia renovable, l'eòlica, és produïda íntegrament al parc des Milà, a Menorca, que començà a funcionar el 2004. (Vegeu el gràfic A I-19.)

Quant a l'aportació per illes, malgrat el fort augment de l'energia d'origen renovable a Eivissa i Formentera (113,8%), la participació en el conjunt de les Illes només arriba al 0,02%. (Vegeu el gràfic A I-20.)

El Consell de Govern de les Illes Balears, en la sessió del 21 de gener del 2005, va aprovar la revisió del Pla director sectorial energètic de les Illes Balears (aprobat pel Decret 58/2001, de 6 d'abril). En virtut d'aquest acord, es publicà en el BOIB núm. 84, de 2 de juny del mateix any, l'Ordre del conseller de Comerç, Indústria i Energia de 20 de maig de 2005, per la qual s'estableixen les bases reguladores per a la concessió de subvencions en matèria d'energia a les Illes Balears.

Les actuacions que, amb caràcter general, poden ser objecte de subvenció són les que hi ha incloses en els àmbits d'aplicació o les àrees tècniques següents:

- a) Instal·lacions d'energia solar tèrmica
- b) Instal·lacions d'energia solar fotovoltaica
- c) Instal·lacions d'energia eòlica
- d) Instal·lacions mixtes eolicofotovoltaiques

95. El consum d'energia elèctrica es pot consultar en l'apartat 6.4.1.

- e) Foment dels combustibles ecològics
- f) Eficiència i estalvi energètics
- g) Foment de l'adquisició d'aparells eficients
- h) Altres actuacions en matèria energètica

13.3.

ELS RESIDUS

En aquest subapartat s'estudien els residus sòlids i les aigües residuals.

13.3.1. ELS RESIDUS SÒLIDS

L'evolució dels residus sòlids recollits a l'illa de Mallorca (en tones), es detalla en el quadre A I-36.

Pel que fa a la recollida selectiva a Mallorca l'any 2005, les fraccions que la componen es detallen en el gràfic A I-21. Hi observam que la major part de l'aportació (76,9%) és deguda al paper, seguit del vidre (18,1%) i dels envasos (5%). L'evolució de les diferents fraccions en els darrers tres anys es visualitza en el gràfic A I-22.

Amb referència a l'aportació de la matèria orgànica detalladament, se n'exposen les dades en el gràfic A I-23. En aquest cas són els llots de depuradora el concepte pel qual s'ha recollit una major quantitat de matèria orgànica (73,7%), seguit de les restes de poda i de jardineria (23,8%). L'evolució en els darrers tres anys es visualitza en el gràfic A I-24.

En la fracció de rebuig s'hi inclouen les 277.828 tones de residus incinerats i les 208.307 tones de residus abocats. Pel que fa als residus incinerats, s'experimenta una disminució del 15% respecte de l'any anterior, mentre que en els abocats l'augment és del 38%. Aquest fet és a causa de l'aturada de la central de Son Reus el mes de novembre (de la qual també es parla en l'apartat d'energia), que resta massa als residus incinerats i els suma als materials abocats. En qualsevol cas, la fracció de rebuig ha tingut un discret augment de l'1,4% respecte del 2004.

Finalment, la distribució en funció del tractament que segueixen els residus sòlids urbans a Mallorca es detalla en el gràfic A I-25.

Quant a Menorca, a la planta des Milà han arribat 53.467,7 tones de residus sòlids urbans, el tractament dels quals es detalla en el gràfic A I-26.

Pel que fa a la recollida selectiva de residus a Menorca l'any 2005, s'han registrat les dades que s'adjunten en el quadre A I-37.

Una representació amb forma de gràfic dels sectors ens ajuda a visualitzar les dades de les fraccions més importants de recollida selectiva. No hi hem tingut en compte, per irrellevant, l'aportació dels plàstics agrícoles. (Vegeu el gràfic A I-27.)

La recollida de matèria orgànica en origen està implantada a Alaior, es Mercadal, Ferreries, es Migjorn Gran, es Castell i Sant Lluís. En la majoria dels casos també es recull a les urbanitzacions, on la col·laboració dels establiments hotelers és molt important, com és el cas dels hotels

de Son Bou, que, amb sis mesos d'activitat, han recollit un 22,35% més que la població d'Alaior durant tot l'any. L'evolució de la recollida selectiva de les principals fraccions en els darrers tres anys es visualitza en el gràfic A I-28.

13.3.2. LES AIGÜES RESIDUALS

La depuració d'aigües a les Illes Balears la fan l'Ibasan (Institut Balear de Sanejament), depuradores de gestió privada i municipis com Palma, Calvià, Alcúdia i Manacor.

Pel que fa al cabal total depurat el 2005 per les depuradores de l'Ibasan, les dades es recullen en el quadre A I-38. Aquestes xifres representen a Mallorca un augment del 3,8% respecte del 2004; a Menorca, un descens de l'1,7%, i a Eivissa i Formentera, un creixement del 13,9% respecte del mateix període.

El volum depurat, mesurat en el percentatge respecte del total de les Illes Balears, es pot visualitzar en el gràfic A I-29.

Pel que fa a l'evolució del cabal total depurat en els darrers anys, es pot veure que a Mallorca segueix una línia ascendent, mentre que a Menorca la tendència és a la baixa, i a Eivissa i Formentera segueix un perfil amb forma de dents de serra. (Vegeu el gràfic A I-30.)

Del cabal total depurat l'any 2005, 22,06 hectòmetres cúbics (el 50%) segueixen tractament terciari. El cabal que segueix aquest tractament també ha seguit una línia ascendent en els darrers anys. (Vegeu el gràfic A I-31.) En aquest sentit, el cabal que es preveu que seguirà aquest tractament el 2006

és de 25,07 hectòmetres cúbics, mentre que el 2007 està previst que el cabal sigui de 32,97 hectòmetres cúbics (hm³).

Pel que fa al nombre de depuradores, el 2005 a Mallorca en funcionaren cinquanta-quatre; a Menorca, deu, i a Eivissa i Formentera, onze, la qual cosa fa que no hi hagi variacions respecte del 2004. Amb referència a la previsió de construcció d'altres depuradores, al final del 2005 se'n preveien vuit: sa Calobra, Can Picafort, Alaró, Valldemossa Oest, Orient, Port des Canonge, Addaia i Sant Carles.

13.4.

EL LITORAL

Les Illes Balears són el lloc d'estiueig d'una gran quantitat de turistes, la qual cosa, unida a l'activitat humana —de la nostra costa o de les zones situades a gran distància—, genera una gran quantitat de residus que, per distracció o per falta d'una educació ambiental adequada, acaben dipositant-se al mar, amb el consegüent deteriorament del paisatge i dels ecosistemes litorals. Per això, és necessari un compromís per part de l'Administració, que en aquest cas ha assumit el Govern de les Illes Balears, a través de les conselleries de Medi Ambient i de Turisme.

El Govern de les Illes Balears va engegar l'any 2004 un pla de neteja del litoral gràcies al qual la totalitat del litoral balear va ser cobert en el període comprès entre l'1 de juny i el 30 de setembre. El 2005 va continuar el pla de neteja del litoral, que s'havia començat l'any anterior. (Vegeu el quadre A I-39.)

Aquestes dades representen que al total de les Illes Balears es recolliren 206.758 quilograms de residus, la qual cosa representa una mitjana diària de 1.695 quilograms. Per tipus de material recollit, el resultat del 2005 és reflecteix en el gràfic A I-32.

Per municipis, on es va recollir una major quantitat de residus a l'illa de Mallorca va ser a Palma, amb 25.815 quilograms, seguit de Pollença, amb 22.240 quilograms, i d'Andratx, amb 11.076. A Menorca la major quantitat de residus es va recollir as Mercadal (11.472 kg), seguit de Ciutadella (8.028 kg) i de Maó (5.849 kg). Pel que fa a les Pitiüses, la massa més important de residus es recollí a Sant Antoni de Portmany (8.269 kg), seguit de Formentera (8.216 kg) i de Sant Josep de sa Talaia (7.990 kg). La variació interanual és de 24.777 quilograms menys que el 2004, any que se'n recolliren 231.535, la qual cosa representa un descens del 10,7%. La causa la podem trobar en la menor presència de plàstics l'any 2005 respecte de l'any anterior. Les dades comparatives mensuals s'expressen en el quadre A I-40. La representació es pot veure en el gràfic A I-33.

13.5.

EL PATRIMONI NATURAL

En aquest subapartat s'analitzen la vegetació, la fauna, la llei per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO) i els espais naturals protegits.

13.5.1. LA VEGETACIÓ

El 2005 seguir la campanya de control de la processonària del pi, concentrada sobretot a les illes de Mallorca i Menorca. Pel que fa a Mallorca, les actuacions es resumeixen en el quadre A I-41.

D'aquesta manera, el nivell d'afectació, en una escala creixent del 0 al 5, al final del 2005 situava el 20% de la superfície afectada en el nivell 0; el 71%, en el nivell 1; el 7%, en nivell el 2, i el 2%, en el nivell 3. Amb una comparació amb els dos anys anteriors s'ha confeccionat el gràfic A I-34.

A l'illa de Menorca les actuacions que es varen fer el 2005 es resumeixen en el quadre A I-42.

Cal destacar, tant a Menorca com a Mallorca, el notable descens de les hectàrees fumigades respecte dels dos anys anteriors, atès que aquest mètode es presenta poc selectiu. Pel que fa al nivell d'afectació a Menorca, al final del 2005 situava el 78% de la superfície afectada en el nivell 1; el 20%, en el nivell 2, i el 2%, en el nivell 3. A partir de la comparació amb els dos anys anteriors s'ha confeccionat el gràfic A I-35.

A l'illa d'Eivissa l'acció de la processonària no és tan important com a Mallorca i Menorca, per la qual cosa la campanya es redueix al seguiment i a la prevenció. Així i tot, el 2005 es varen fer a Eivissa tot un seguit d'accions, que es recullen en el quadre A I-43.

A Eivissa també és destacable la disminució de la superfície fumigada, per les causes ja esmentades. De fet, l'evolució de la

superfície fumigada a les tres illes en els darrers anys es pot visualitzar en el gràfic A I-36.

El 2005 hi hagué un total de 141 incendis forestals, amb un total de 347,4 hectàrees cremades, la qual cosa indica una disminució del nombre d'incendis respecte de l'any anterior, si bé augmenta la superfície que en resulta afectada. En qualsevol cas es consolida la tendència a la baixa d'aquesta superfície, tal com es mostra en el gràfic A I-37.

La distribució per illes i per tipologia de la superfície afectada es pot consultar en el quadre A I-44. Es pot observar que la superfície d'arbres cremada és únicament el 14% del total.

La distribució de la superfície cremada per illes es mostra en el gràfic A I-38. La superfície cremada a Mallorca representa el 88,7% del total de les illes, mentre que la de Menorca representa l'1,6% i la d'Eivissa i Formentera, el 9,7%.

El nombre d'incendis, distribuït per illes, ens dona el gràfic A I-39. Mallorca pateix el 61,7% dels focs, mentre que a Menorca se'n registren el 6,4% i a Eivissa i Formentera, el 31,9%.

Quant a les causes que provoquen els incendis, no varien gaire respecte d'anys anteriors, ja que el factor humà és determinant en la majoria dels casos. Únicament el 9,2% dels casos són per causes naturals (llamps), mentre que un 61,7% dels incendis és per negligències o per causes accidentals (treballs forestals, fumadors, fogueres incontrolades, etc.) i

el 22,7%, intencionat. L'altre 6,4%, assignat a causes desconegudes, probablement també està relacionat directament o indirectament amb l'acció humana. (Vegeu el gràfic A I-40.)

13.5.2. LA FAUNA

En l'àmbit de la protecció d'espècies l'any 2005 s'han fet les actuacions següents:

- Cens de la gavina roja (*Larus audouinii*). Encara que falta contrastar algunes dades, el recompte de l'any 2005 ha donat el resultat que s'indica en el gràfic A I-41.
- Entre els dies 9 i 11 de juny es va fer a Palma la sisena reunió del grup d'experts en espècies invasores del Conveni de Berna, esdeveniment coordinat i organitzat per la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental i pel Consell d'Europa. L'objectiu d'aquestes reunions periòdiques és perfeccionar l'Estratègia europea contra les espècies invasores del Conveni de Berna mitjançant les aportacions dels representants de cadascun dels estats europeus segons els resultats de l'aplicació dins les seves fronteres.
- El 6 de maig es va fer un recompte de virots a la costa espanyola, coordinat a Mallorca per Skua, SL, que contractà la Conselleria de Medi Ambient per al pla de recuperació de l'espècie. En aquest recompte es detectaren a les Illes Balears un total de 8.176 ocells: la major part, al llevant de Mallorca, al nord de Menorca i al ponent d'Eivissa.

- Per segon any consecutiu, la nidificació dels voltors dona bones notícies, ja que un mínim de set polls s'incorporen a la població mallorquina.
- El Comitè de Fauna i Flora del Ministeri de Medi Ambient va elevar a la Comissió Nacional de Conservació de la Natura la proposta de canviar la categoria actual de l'àguila peixatera d'«interès especial» a «vulnerable» en el Catàleg nacional d'espècies amenaçades, atès que la població balear és molt reduïda. Un recompte dels polls els anys 2004 i 2005 va donar el resultat que es detalla en el quadre A I-45.
- El mes de juliol es va fer el recompte anual de larves de ferreret, el qual va sofrir un descens respecte del màxim històric del 2004 a causa de la sequera del primer semestre de l'any. Dels 161 punts de recompte de l'any 2004, amb 30.052 larves, s'ha passat a 117 punts el 2005, amb 22.678 larves, dades similars al 2003. Tres de les localitats naturals han registrat un mínim històric, mentre que hi ha hagut màxims històrics a set localitats on s'ha reintroduït. Globalment se n'observa una tendència ascendent. (Vegeu el gràfic A I-42.)
- El Pla de recuperació del milà ofereix bons resultats, sobretot pel que fa a Mallorca, malgrat que se n'han produït algunes morts accidentals. Les dades del 2005, comparades amb les del 2004, es poden consultar en el quadre A I-46.
- Al parc de sa Dragonera cada any es recompta el nombre d'individus de falcó marí (*Falco eleonora*). El 2005 es va confirmar l'evolució descendent dels darrers anys per causes que es desconeixen, però que podrien consistir en un desplaçament cap a altres localitats. (Vegeu el gràfic A I-43.)
- El 17 de juliol el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* va publicar el Decret 75/2005, pel qual es crea el Catàleg balear d'espècies amenaçades i es regulen els plans de treball sobre aquestes espècies, a més de crear un Consell Balear de la Fauna i la Flora per assessorar la conselleria competent en la matèria. El Catàleg balear d'espècies amenaçades i d'especial protecció és un registre públic de caràcter administratiu de les espècies, les subespècies o les poblacions de fauna i flora silvestre de les Illes Balears que requereixen mesures de conservació, per motius de l'especial interès que tenen i encara que no estiguin considerades en el Catàleg nacional. L'objectiu del Catàleg és recuperar o, si escau, assegurar un estat de conservació favorable de les espècies, les subespècies o les poblacions incloses en l'àmbit de les Illes Balears.
- Els dies 10 i 11 de novembre va tenir lloc a Andratx la V Reunió Tècnica per a la Conservació del Ferreret, que es va fer ressò de la situació favorable de l'espècie, malgrat els períodes de sequera, i també de la necessitat de mantenir els esforços en la conservació (millora d'hàbitats i control dels predadors introduïts) i en la recerca sobre les dinàmiques de les poblacions salvatges.
- Els dies 4, 5 i 6 de novembre la Societat Ornitològica de Menorca (SOM) va celebrar les II Jornades Ornitològiques de Menorca.

El 2005 s'expediren un total de 17.653 llicències de caça. El repartiment de llicències per illes es detalla en el quadre A I-47. Aquest descens aparent té l'origen en l'existència de llicències trianuals; és a dir, en les llicències expedides el 2005 no figuren tots els caçadors amb llicència, ja que la llicència es pot haver expedit el 2003 o el 2004. És per això que, en realitat, no es produeix un significatiu descens del nombre total de llicències.

Pel que fa al nombre de vedats i a la seva superfície en hectàrees per illes, es detalla en el quadre A I-48.

El nombre total de vedats a les Illes Balears augmenta el 14,1% respecte del 2004 a causa de l'augment que s'observa a l'illa de Mallorca, que passa de tenir 1.304 vedats el 2004 als 1.553 de l'any 2005 (augment del 19,1%), mentre que a les altres illes el nombre de vedats es manté pràcticament constant. Aquest augment en el nombre de vedats no es tradueix, però, en un augment de la superfície vedada, que es manté pràcticament sense variacions tant en cada illa en particular com en el global de les Illes Balears, la qual a penes disminueix un 0,2% respecte del 2004.

13.5.3. LA LLEI PER A LA CONSERVACIÓ DELS ESPAIS DE RELLEVÀNCIA AMBIENTAL (LECO)

El 4 de juny del 2005 es va publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* núm. 85 la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO). En aquesta Llei consti-

tueixen, els espais de rellevància ambiental de les Illes balears, els espais naturals protegits i els llocs de la xarxa ecològica europea Natura 2000, declarats d'acord amb el que estableix la LECO.

Com a trets destacats de la Llei, se'n poden comentar els següents:

- Es crea el Consell Assessor d'Espais de Rellevància Ambiental de les Illes Balears.
- En les categories d'espais naturals protegits, crea en l'àmbit de les Illes Balears dues noves categories: el paratge natural i el lloc d'interès científic i les microreserves. També distingeix la reserva natural integral i la reserva natural especial.
- Els paratges naturals són els espais naturals relativament extensos en què coexisteixen activitats agrícoles, ramaderes o pesqueres, de transformació agrària i activitats d'altres sectors econòmics que fan compatible la conservació amb el desenvolupament sostenible i que configuren un paratge de gran interès ecocultural, que fa necessari conservar-los.
- Els llocs d'interès científic i les microreserves són els llocs, generalment aïllats i de dimensions reduïdes, en els quals es troben elements naturals determinats d'interès científic i microreserves, espècimens o poblacions animals o vegetals amenaçades o mereixedores de mesures específiques de conservació, temporals o permanents.

- Les reserves naturals integrals són els espais de dimensió moderada que per la fragilitat i la importància cal preservar de manera integral amb tots els elements biòtics i abiòtics, com també tots els processos ecològics naturals que s'hi produeixen, amb els qual no són compatibles ni els usos ni l'ocupació humana aliena a les finalitats científiques.
 - Les reserves naturals especials són els espais de dimensió moderada reservats a preservar d'hàbitats especialment singulars, espècies concretes, formacions geològiques o processos ecològics naturals d'interès especial, en els quals s'admeten un ús humà moderat de caràcter tradicional, un ús educatiu i científic i un ús de visita degudament controlat.
 - En matèria de declaració, els parcs naturals, els paratges naturals, les reserves naturals integrals i les reserves naturals especials es declaren per llei del Parlament de les Illes Balears. Això no obstant, s'introdueix la novetat que, en determinats casos, la declaració d'aquestes figures es pot fer per acord del Consell de Govern.
 - Es modula el dret de tempteig i de retracte de manera que no s'han d'exercir en relació amb les transmissions següents:
 - En les transmissions de finques de superfície inferior a cent hectàrees, qualsevol que en sigui la categoria i la zonificació.
 - En les transmissions de finques ubicades en les zones d'ús compatible i d'ús general dels paratges naturals.
 - En les transmissions de finques en relació amb les quals el transmetent hagi formalitzat amb l'Administració acords o convenis de gestió o de conservació en què se subrogui l'adquirent.
- En el cas de finques que compleixin parcialment els dos darrers supòsits anteriors, el dret de tempteig i de retracte no s'exercirà si la major part de la finca és afectada per alguna de les causes d'exclusió esmentades.
- Per prendre decisions en la gestió mediambiental dels espais naturals protegits s'han de constituir autoritats de gestió.
 - Els parcs, els paratges naturals i les reserves naturals han de disposar d'un òrgan consultiu i de participació.
 - L'entrada en vigor d'aquesta Llei comporta l'inici del procediment per elaborar el Pla d'ordenació dels recursos naturals de cala d'Hort i del cap de Llentrisca.
 - Es manté la declaració de les reserves naturals des Vedrà, des Vedranell i dels illots de Ponent, d'acord amb la delimitació i el règim jurídic que s'estableix en el Decret 24/2002, de 15 de febrer.
 - Els propietaris dels béns ubicats en espais de rellevància ambiental poden convenir amb les administracions públiques competents la cessió en

propietat d'aquests béns en pagament de deutes, d'acord amb la legislació aplicable.

- Els espais naturals protegits existents abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei mantenen la naturalesa de les declaracions respectives i també el règim jurídic. La reserva natural de s'Albufereta queda requalificada com a reserva natural especial.

13.5.4. ELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS

El Consell de govern del 18 de març adoptà l'acord d'iniciar el procediment d'elaboració del Pla d'ordenació dels recursos naturals (PORN) de la serra de Tramuntana, amb la delimitació que es reflecteix en el mapa M1.

L'objectiu del PORN és definir els valors més importants i establir les normes bàsiques de conservació i els usos que, respectant les exigències de protecció, permetin un desenvolupament harmònic i sostenible dins l'entorn natural. Per delimitar-los s'han seleccionat les àrees que presenten els valors naturals més rellevants del territori. Aquestes àrees són les següents:

- Zones de la serra de Tramuntana incloses dins la xarxa Natura 2000 (terrestres i marines).
- Zones més representatives del medi abiòtic i biòtic.
- Patrimoni cultural: jaciments arqueològics i elements etnològics.

M1. Plànol de l'àmbit d'actuació del PORN de la Serra de Tramuntana

Font: Direcció General de Biodiversitat. Conselleria de Medi Ambient.

La superfície que s'ha de protegir és de 62.623 hectàrees (ha), 61.500 de les quals (el 98,21%) són de superfície terrestre i 1.123 (1,79%), de superfície marítima. Pel que fa a la titularitat de la superfície terrestre que cal protegir, 6.844 hectàrees pertanyen a finques públiques i 54.656, a propietats privades. D'aquestes darreres, 30.654 hectàrees (el 56,08% de la superfície privada) són de propietat privada adherides. La distribució percentual es detalla en el gràfic A I-44.

En total, hi ha afectats, en major o menor grau, un total de vint municipis: Banyalbufar, Deià, Escorca, Estellencs, Fornalutx, Sóller, Valldemossa, Alaró, Andratx, Bunyola, Esporles, Lloseta,

Mancor de la Vall, Pollença, Calvià, Campanet, Palma, Santa Maria del Camí, Selva i Puigpunyent.

Amb l'acord de 27 de març, la superfície declarada espai natural protegit, abans de l'Acord del 17 de març de l'any 2005, passa de les 13.981 hectàrees a les 74.985, si hi sumam la superfície en protecció cautelar que deriva de l'Acord, la qual cosa suposa passar del 2,82% al 15,10% de la superfície total de les Illes Balears.

En la sessió del Consell de Govern que va tenir lloc el 27 de maig del 2005, es va adoptar l'acord per incoar el procediment d'elaboració del Pla d'ordenació dels recursos Naturals de la península de

M2. Àmbit d'actuació del PORN de la península de Llevant

Font: Direcció General de Biodiversitat. Conselleria de Medi Ambient.

Llevant, el qual es va publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* núm. 87, de 7 de juny de 2005.

El procediment d'elaboració del PORN es refereix a la delimitació territorial que s'indica en el mapa M2. Cal indicar que 6.987 hectàrees de la superfície protegida són de titularitat privada, 4.062 de les quals (el 58,13% de la superfície privada) són adherides.

Com s'indica en l'apartat dedicat a la LECO, en la disposició addicional segona s'esmenta que l'entrada en vigor de la Llei comporta l'inici del procediment per elaborar el Pla d'ordenació dels recursos naturals de Cala d'Hort i el cap de Llentrisca, amb l'àmbit territorial que s'adjunta en el mapa M3.

També s'especifica en la disposició addicional segona de la LECO que, a les zones d'ús compatible o d'ús general situades

M3. Àmbit d'actuació del PORN de Cala d'Hort i Cap Llentrisca

Font: Direcció General de Biodiversitat. Conselleria de Medi Ambient.

fora de les àrees de protecció territorial que fixa el Pla territorial d'Eivissa i Formentera, els serà aplicable el règim previst en l'article 57.2 del Pla d'ordenació dels recursos naturals del parc natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera, aprovat per l'Acord del Consell de Govern del dia 24 de maig del 2002. En virtut del Decret 132/2005, de 23 de desembre, es va aprovar el Pla rector d'ús i gestió del parc natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera, el qual es va publicar en el BOIB núm. 196, de 31 de desembre. Els criteris inspiradors del PRUG, que cal atendre en la gestió del

parc natural són els principis que inspiren la declaració i la preservació dels espais de rellevància ambiental d'acord amb la Llei 5/2005, de 26 de maig.

L'àmbit territorial d'aplicació d'aquest Pla és el corresponent al límit del parc natural i les reserves naturals, que s'expressa gràficament en el mapa M4 i que forma part de la publicació oficial de l'Acord del Consell de Govern del 24 de maig del 2002, sobre l'aprovació definitiva del Pla d'ordenació de recursos naturals de ses Salines d'Eivissa i Formentera (BOIB núm. 80, de 4 de juliol de 2002).

M4. Àmbit del PRUG de ses Salines d'Eivissa i Formentera

Font: Direcció General de Biodiversitat. Conselleria de Medi Ambient.

Ses Fonts Ufanas constitueixen un fenomen natural singular i únic a l'illa de Mallorca. Es tracta d'una font que brolla de manera difusa després d'acumular pluja suficient, al massís del puig Tomir i els seus voltants. Els cabals passen en uns minuts d'inexistents a tenir d'un a tres metres cúbics per segon en les sortides normals i fins a cent metres cúbics per segon en les sortides excepcionals, i s'aboquen al torrent de Sant Miquel. El caràcter específic i singular de ses Fonts Ufanas (són cavitats càrstiques amb un model de funcionament de sífó) fa que siguin les úniques amb aquestes característiques a les Illes Balears.

La Conselleria de Medi Ambient va adquirir ses Fonts Ufanas el mes de juny del 2005. Concretament, va comprar la finca des Gabellí Petit, de 44,91 hectàrees. El preu va ser de 3.350.000 euros, 2.400.000 dels quals són finançats pels fons FEDER de la Unió Europea.

13.6.

ALTRES ÀMBITS

En aquest subapartat analitzam la qualitat de l'aire, l'educació ambiental i l'agenda local 21.

13.6.1. LA QUALITAT DE L'AIRE

La Xarxa Balear de la Qualitat de l'Aire disposa en l'actualitat de cinc estacions: la del carrer dels Foners de Palma, la de Bellver, la de Ciutadella i la de Sant Antoni de Portmany, a més d'una estació mòbil

que fa campanyes itinerants per totes les illes. Les estacions fixes de Ciutadella i Sant Antoni de Portmany funcionen des de l'1 de gener del 2006, motiu pel qual les seves dades no figuren en aquesta memòria.

Pel que fa a les estacions dels Foners i de Bellver, les quals funcionen des del 2001, l'any 2005 varen registrar les dades següents (mitjanes mensuals) expressades en micrograms per metre cúbic ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), llevat les de monòxid de carboni que s'expressen en mil·ligrams per metre cúbic (mg/m^3).

Les dades de l'estació de Bellver es poden consultar en el gràfic A I-45.

Les dades de l'estació del carrer dels Foners es poden consultar en el gràfic A I-46.

Pel que fa a la variació interanual d'aquestes dues estacions es pot consultar en els gràfics A I-47 i A I-48.

A l'estació de Bellver s'observa en general una moderació o un lleuger descens dels contaminants atmosfèrics, mentre que a la dels Foners es modera el creixement del CO i es trenca la tendència a l'alça del SO₂.

13.6.2. L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

En l'àmbit de l'Estratègia balear d'educació ambiental, el 2005 ha continuat el procés d'elaborar un pla d'acció que permeti materialitzar les propostes per a l'educació ambiental a les postres illes. El pla esmentat considerarà quatre fronts d'actuació:

a) La difusió de l'Estratègia

- b) La presentació en diferents àmbits geogràfics i socials
- c) L'obtenció d'adhesions i de compromisos per part del major nombre de ciutadans i d'agents socials
- d) La implementació de propostes concretes

S'ha seguit el Programa de centres ecoambientals, iniciativa conjunta de la Conselleria de Medi Ambient i de la Conselleria d'Educació i Cultura, que té per objectiu impulsar l'educació ambiental en els centres d'educació infantil, primària i secundària de les Illes Balears, alhora que ajudi als centres a incorporar la dimensió ambiental en la seva gestió i en el seu currículum. Aquesta iniciativa es va dur a terme per primera vegada el curs 2004-2005, amb la participació de seixanta-cinc centres educatius d'arreu de les illes. El curs 2005-2006 s'hi han apuntat un total de 115 centres educatius, amb la distribució per illes que es reflecteix en el gràfic A I-49.

En l'àmbit del projecte Life Posidonia s'han fet les tasques següents:

- S'ha editat el conte infantil *El tresor de Posidó*.
- S'han editat fullets de *La posidònia*, text que s'adreça als usuaris dels ports esportius i dels clubs nàutics.
- S'han fet exposicions divulgatives sobre els prats de posidònia.
- Han estat instal·lades vuit zones protegides amb ancoratges ecològics a set zones LIC per part de la Conselleria de

Medi Ambient, amb l'ajuda de la Unió Europea.

En relació amb el litoral, el Servei d'Educació Ambiental ha elaborat el tríptic *Les platges són fràgils i són de tots*, amb l'objectiu que els usuaris coneguin aquests sistemes naturals i en facin un bon ús.

En l'àmbit de les subvencions per a activitats d'educació ambiental, la Conselleria de Medi Ambient ha creat dues línies de subvencions:

- Per a persones i entitats sense ànim de lucre.
- Per a centres educatius de les Illes Balears per a l'ambientalització, convocatòria a la qual es podien acollir tots els centres privats, concertats o no.

L'any 2005 la Conselleria de Medi Ambient ha subscrit diversos convenis de col·laboració, entre els quals, cal destacar el Conveni amb la Caixa d'Estalvis de les Balears Sa Nostra, amb la Universitat de les Illes Balears i amb la Fundació Universitat Empresa de les Illes Balears; el Conveni amb la Càtedra Unesco / Sa Nostra; i el Conveni amb el Club Nàutic de s'Arenal, per a la cessió d'un local per a les instal·lacions de l'Aula de la Mar.

L'Aula de la Mar l'han visitada el 2005 un total de 6.930 persones en 140 visites, repartides de la manera que s'expressa el gràfic A I-50.

L'Aula Mòbil d'Educació Ambiental ha rebut 10.500 visitants integrants de 65 centres educatius, repartits de la manera que es pot veure en el gràfic A I-51.

El Servei d'Educació Ambiental, en col·laboració amb l'Ibanat, ofereix visites guiades per educadors ambientals a diferents espais naturals de les Illes Balears (s'Albufera, Mondragó, el Llevant, Ca s'Amitger, Son Moragues, Binifaldó, s'Albufera des Grau, el cap de Cavalleria, ses Salines d'Eivissa i la cala d'Hort). S'han fet 606 visites, amb 18.372 visitants, i 472 visites de centres educatius, amb 15.870 visitants, a més de 134 visites de públic en general, amb un total de 2.137 persones.

13.6.3. L'AGENDA LOCAL 21

L'Agenda Local 21 és un sistema de gestió global a curt, mitjà i llarg termini en el qual, mitjançant un pla d'acció, s'estableixen uns objectius ambientals, econòmics i socials, mesurables i avaluables periòdicament, per tal d'aconseguir, amb la participació activa d'un fòrum ciutadà, la sostenibilitat del municipi i una millor qualitat de vida dels ciutadans.

En l'execució de l'Agenda Local 21 hi ha diferents etapes: l'etapa d'inici, la d'elaboració del diagnòstic del municipi, la d'elaboració del pla d'acció i, finalment, la de funcionament del pla.

La comparació entre el 2004 i el 2005 pel que fa a l'estat d'implantació de l'Agenda Local 21 a les Illes Balears es detalla en el gràfic A I-52.

La llista dels ajuntaments de les Illes Balears amb l'estat respectiu d'implantació de l'agenda al final del 2005 és la següent:

- No l'han iniciada Andratx, Deià, Fornalutx, Sant Josep de sa Talaia i Valldemossa.
- Es troben en l'etapa inicial Banyalbufar, Campos, Estellencs, Santa Eulària des Riu, Sencelles, Sóller, Sant Joan de Labritja i Formentera.
- Són en l'etapa de diagnòstic Algaida, Ariany, Artà, Binissalem, Búger, Bunyola, Campanet, Consell, Costitx, Escorca, Esporles, Felanitx, Inca, Lloret de Vistalegre, Lloseta, Llubí, Llucmajor, Mancor de la Vall, Maria de la Salut, Muro, Palma, Petra, Santanyí, sa Pobla, Santa Margalida, Santa Eugènia, Sant Joan, ses Salines, Selva, Sineu i Vilafranca.
- Elaboren el pla d'acció Alaró, Montuïri, Santa Maria del Camí i Son Servera.
- Està en funcionament a Alaior, Alcúdia, Calvià, Capdepera, Ciutadella, Eivissa, es Castell, es Mercadal, es Migjorn, Ferreries, Manacor, Marratxí, Maó, Pollença, Porreres, Puigpunyent, Sant Antoni de Portmany, Sant Llorenç i Sant Lluís.